

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/90/2019
Identifikačné číslo spisu: 5312209457
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5312209457.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D. H., trvale bytom v W., U U. XXX, 2/ I. E., trvale bytom v T. XX, 3/ R. Z., trvale bytom v W., J. XXX, proti žalovaným: 1/ R. P., trvale bytom v W., U U. XXX, zastúpenej JUDr. Marekom Belkom, LL.M, advokátom v Čadci, Fraňa Kráľa 1504, 2/ I. G., trvale bytom vo R., F., T. XX/XX, M. republika, 3/ E. J., trvale bytom vo R., F., T. XXX/XXX, M. republika, 4/ E. E., trvale bytom v M., S. XXX, 5/ H. E., trvale bytom v M., M. XXXX, 6/ H. Q., trvale bytom v H., R. XXXX/XX, M. republika, 7/ PhDr. I. E., trvale bytom v J., T. XXX/XX, 8/ J. E., trvale bytom v W. XXX, 9/ L. H., trvale bytom v W., U U. XXX, 10/ R. C., trvale bytom v W., U P. XXX, 11/ D. R., trvale bytom v C. XX, 12/ I. J., trvale bytom v W., J. XXX, 13/ Ing. E. C., trvale bytom v W., J. XXX, 14/ Ing. T. C., trvale bytom v W., J. XXX, 15/ Mgr. H. C., trvale bytom v C. XX, 16/ J. C., trvale bytom v C. XX, 17/ E. M., trvale bytom v W. XXX, 18/ D. E., trvale bytom v M., Z. XXX/X, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6C/64/2012, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2018 sp. zn. 5Co/173/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2018 sp. zn. 5Co/173/2018 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ sa žalobou došliu Okresnému súdu Čadca (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“, predtým „súd prvého stupňa“) 20. septembra 2012 v zmysle jej doplnenia domáhali určenia, že žalobca 1/ je spoluvlastníkom reálne vydelenej nehnuteľnosti v k. ú. W., parc. č. CKN XXXX - orná pôda o výmere 169 m², vytvorená geometrickým plánom 14/2012 GOMA - Ing. Vladimír Janík z 21. júna 2012 z parc. č. EKN XXXXX - orná pôda o výmere 365 m², zapísaná v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXXX, v podiele 4/6, žalobkyňa 2/ v podiele 1/6, žalobkyňa 3/ v podiele 1/6. Žalobu odôvodňovali tým, že reálne vydelenu nehnuteľnosť získali v dedičskom konaní po starej matke E. H. na základe osvedčenia o dedičstve 9D/288/2005. K del'be došlo v minulosti (pred r. 1950). Parcelu reálne

užívali žalobcovia a ich právni predchodcovia.

2. Okresný súd Čadca (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. marca 2018 č. k. 6C/64/2012-614 I. určil, že nehnuteľnosť v k. ú. W., parc. č. CKN XXXX - orná pôda o výmere 169 m², vytvorená geometrickým plánom 14/2012 GOMA - Ing. Vladimír Janík z 21. júna 2012 z parc. č. EKN XXXXX - orná pôda o výmere 365 m², zapísaná v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXXX, patrí do podielového spoluvlastníctva žalobcov, žalobcovi 1/ v podiele 4/6, žalobkyni 2/ v podiele 1/6, žalobkyni 3/ v podiele 1/6; II. žalovanej 1/ uložil povinnosť nahradiť žalobcom 1/, 2/, 3/ trovy konania v rozsahu 100 % vo výške, ktorá bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku súdu prvej inštancie, do 3 dní od právoplatnosti uznesenia vyššieho súdneho úradníka; III. žalobcom 1/, 2/, 3/ náhradu trov konania voči ostatným žalovaným nepriznal; IV. žalobcom 1/, 2/, 3/ uložil povinnosť zaplatiť Slovenskej republike na účet Okresného súdu Čadca titulom trov preddavkovaných štátom sumu 9,7 eur, v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež „Občiansky zákonník“ alebo len „O. z.“), § 70 ods. 1 katastrálneho zákona (zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam /katastrálny zákon/). Vecne dôvodil, že predmet sporu netvorí nehnuteľnosť v k. ú. W., parc. č. EKN XXXXX - orná pôda o výmere 365 m², ale len parc. č. CKN XXXX - orná pôda o výmere 169 m², pretože pri zvyšnej časti parcely žalobcovia rešpektujú del'bu a zámenu (s I. T., na čo poukázala i žalovaná 1/, ale v konaní nebolo preukázané, že by došlo k zámene celej nehnuteľnosti) v dávnej minulosti. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v dedičskom konaní 9D/288/2005 po neb. E. H. (stará matka žalobcov) bola prejednaná aj parc. č. EKN XXXXX v ideálnych spoluvlastníckych podieloch (6/108), aj keď v hmotnoprávnej rovine bola nebohá vlastníčkou reálne vydelenej nehnuteľnosti (parc. č. CKN XXXX - orná pôda o výmere 169 m²). Poukázal na rozhodnutie č. 911/1932, uverejnené v Úradnej zbierke rozhodnutí bývalého Najvyššieho súdu Československej republiky, v zmysle ktorého treba v dlhotrvajúcom stave držby a užívania nehnuteľností, zapísaných v pozemkovej knihe na mená spoluvlastníkov v ideálnych podieloch, podľa ktorého určité spoluvlastníci určité časti z týchto nehnuteľností majú vo výlučnej držbe a užívaní, vidieť dohodu strán o del'be, poprípade o zámene týchto nehnuteľností nielen čo do držby, ale aj čo do vlastníckeho práva; na platnosť takejto del'by nevyplýva ani okolnosť, že niektoré časti z nehnuteľnosti má v spoločnej držbe viac spoluvlastníkov, iné časti zase majú jednotliví spoluvlastníci vo výlučnej držbe. Takáto dohoda mohla byť uzavretá aj mlčky (konkludentným činom). V danej veci k reálnej del'be došlo pred rokom 1950, pričom del'ba a zámena predstavujú v zmysle Občianskeho zákonníka „iné skutočnosti ustanovené zákonom“ (podľa rozhodnutia č. 911/1932), na základe ktorých došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti právnu predchodkyňou žalobcov a žalobcovia v dedičskom konaní zdedili už reálne vydelenu nehnuteľnosť. K nalievavému právnemu záujmu na požadovanom určení súd prvej inštancie uviedol, že tento je daný z dôvodu, aby bol zosúladený hmotnoprávny stav vlastníctva s formálnym stavom ideálneho spoluvlastníctva, ktoré je zapísané na liste vlastníctva. Rozhodnutie o trovách konania bolo odôvodnené právne ust. § 255 ods. 1 C. s. p. (zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov) a vecne úspechom žalovaných v plnom rozsahu. Žalovaná 1/ ako jediná zo žalovaných nesúhlasila so žalobou (bránila žalobcom v uplatnení ich práva) z dôvodov, ktoré v konaní nepreukázala, preto len vo vzťahu k nej bola náhrada trov konania žalobcom priznaná (voči ostatným žalovaným si žalobcovia náhradu trov konania ani neuplatnili). O trovách štátu bolo rozhodnuté s poukazom na ust. § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení účinného do 30. júna 2016).

3. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalovanej 1/ rozsudkom z 27. novembra 2018 sp. zn. 5Co/173/2018 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 až 3 C. s. p. a žalobcom 1/, 2/, 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 191 a nasl. C. s. p. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením

napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd dodal, že vzhľadom na skutočnosť, že k del'be medzi pôvodnými spoluvlastníkmi došlo v dávnej minulosti do roku 1950, bolo nevyhnutné aplikovať na moment vzniku vlastníckeho práva uhorské obyčajové právo platné do roku 1950 a zjednocujúce rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR č. 911/32, ktoré bolo publikované v Zbierke IV. Podľa neho u niektorých nehnuteľností je vedené v pozemkovej knihe vlastníctvo viacerých spoluvlastníkov v určitých spoluvlastníckych podieloch tak, ako v prejednávanej veci, avšak v skutočnosti spoluvlastníci už dlhší čas užívali nehnuteľnosť reálne rozdelenú na samostatné časti. Išlo teda o prípad, keď došlo k zrušeniu spoluvlastníctva faktickým reálnym rozdelením alebo zámenami nehnuteľností, ktoré ale nebolo pozemno-knižne zapísané. Právny stav platný na Slovensku do 31. decembra 1950 pripúšťal aj takéto riešenie, keď sa netrvalo na tom, aby zrušenie spoluvlastníctva bolo založené na písomnej zmluve a aby bolo podložené geometrickým plánom. Nebolo preto povinnosťou žalobcov predkladať písomnú zmluvu, resp. iné listinné dôkazy o del'be, keďže zjednocujúce rozhodnutie č. 911/33 bolo vydané pre zjednotenie aplikácie práva platného do roku 1950 a bolo založené na dlhodobom faktickom stave, pretože v tom čase do pozemkovej knihy nebolo možné zapísať vlastnícke právo k reálne vydelenej časti. Za splnenia podmienok stanovených v rozhodnutí č. 911/32 samotná del'ba predstavuje podľa ust. § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka iné skutočnosti stanové zákonom, na základe ktorých došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva právnym predchodcom žalobcov. Teda reálna del'ba v dávnej minulosti pred rokom 1950 bola titulom, na základe ktorého právny predchodca žalobcov nadobudol vlastnícke právo k spornej parcele a teda po ňom žalobcovia 1/ až 3/. Námietky odvolateľky (súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, jeho rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia, súd prvej inštancie neúplne zistil skutkový stav, pretože neboli vykonané navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, rozhodnutie súdu prvej inštancie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, námietka ohľadom výsluchu zaujatých svedkov) odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 C. s. p. a vecne úspechom žalobcov 1/ až 3/ v odvolacom konaní v plnom rozsahu.

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej tiež len „dovolateľka“) dovolanie. Navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ C. s. p. (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uviedla, že v danej veci sa žalobcovia mali správne domáhať určenia, že nehnuteľnosť (podiel) patria do dedičstva po ich právnej predchodkyňi (v tom prípade by bol okruh účastníkov iný). Petit žaloby, ktorej bolo vyhovené, považujú za nesprávny. Na predmetnom určení nie je naliehavý právny záujem, na čo žalovaná 1/ v odvolaní poukázala. Z osvedčenia o dedičstve vyplýva, že žalobcovia zdedili podiely na nehnuteľnosti, ktoré spolu predstavovali výmeru 20,27 m². V roku 2011 žalobcovia predali svoje zdedené spoluvlastnícke podiely, nie celú nehnuteľnosť. Disponovali tým, čo zdedili. Rovnako žalovaná 1/ v odvolaní poukázala na zásadu „nemo plus iuris“ a v tejto súvislosti na skutočnosť, že nikto nemôže zdediť viac, ako vlastnil jeho právny predchodca. Žalobcovia nemohli byť dobromyseľní v tom, že zdedili vyčlenenú časť parcely a to i s poukazom na tú skutočnosť, že v roku 2011 uzatvorili kúpnu zmluvu (na zdedený podiel spolu vo veľkosti 6/108, následne zmluvou o spätnom prevode získali svoje podiely späť). Súdy nesprávne posúdili nadobúdací titul právnej predchodkyne žalobcov, právny titul nesmie byť v rozpore so zákonom. Ďalej uviedla, že súdy nižších inštancií nedali v odôvodnení svojich rozhodnutí odpoveď na otázku, ktorá časť pôvodného pozemku bola vydelená v prospech žalovanej 1/ a ostatných spoluvlastníkov. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu nezodpovedá vykonanému dokazovaniu, ide v ňom len o teoretické zdôvodnenie stavu, ktorý preukázaný nebol žiadnym dôkazom. Nie je ani zrejmé, kedy presne pred rokom 1950 malo k reálnej del'be dôjsť. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 39/2011, z ktorého vyplýva, že dlhodobé užívanie nehnuteľnosti automaticky nezakladá vznik vlastníckeho práva, ak neboli preukázané skutočnosti ohľadom reálnej del'by pôvodnej pozemnoknižnej parcely. V danom prípade bolo dôležité, aby bola tvrdená a preukázaná dohoda strán o del'be (v tomto smere žalobcovia nenavrhlí žiadne dôkazy).

Nesprávne bol vyhodnotený návrh žalovanej na výsluch svedkyne L. T.. Nevykonaním dokazovania a nesprávnym hodnotením dôkazov bola žalovanej 1/ odňatá možnosť konať pred súdom.

5. Žalobcovia 1/, 2/, 3/ dovolací návrh nepodali.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané dovolaním napadnuté rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia podmienky jej reprezentácie v dovolacom konaní i spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

7. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 C. s. p. alebo § 421 C. s. p. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 C. s. p. je dovolacím dôvodom vytýkaná tzv. zmätočnosť vada (§ 431 ods. 1 C. s. p.) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.); v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je potom dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

8. Žalovaná 1/ vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 C. s. p. (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

9. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/ 2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017 a 8 Cdo 85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Z dovolania vyplýva, že žalovaná 1/ vytýka nižším súdom nesprávnosť alebo neúplnosť skutkových zistení súdov, nevykonanie dôkazu, ako aj prijatie nenáležitých skutkových záverov. Najvyšší súd preto pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež len „ústava“) posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Dovolací súd dopĺňa, že je iba vecou súdu posúdiť, či je pre rozhodnutie potrebné vykonanie toho alebo onoho dôkazu (v danom prípade výsluchom svedkyne).

13. Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že žalovaná 1/ vyvodzovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. i v súvislosti s odôvodnením napadnutého rozsudku/rozsudkov.

14. V zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu (R 2/2016) prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska - pokiaľ ide o jeho druhú vetu, hovoriacu o nedostatku dôvodov rozhodnutia ako o postupe súdu odnímajúcim účastníkom konania možnosť konať pred súdom - nedotkli, preto ho v tomto smere treba považovať naďalej za aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/ 2017, 8 Cdo 49/2017).

15. Napadnutým rozsudkom v prejednávanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 až 3 C. s. p., pričom okrem iného uviedol, že s rozhodnutím súdu prvej inštancie, jeho právnym posúdením veci, ako aj s jeho odôvodnením sa odvolací súd plne stotožňuje a v zmysle ust. § 387 ods. 2 C. s. p. na toto poukázal s tým, že žalovaná 1/ k veci samotnej neuviedla žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie už nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijať právne závery.

16. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd a pred ním súd prvej inštancie odôvodnili svoje rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Vysvetlili všeobecné právne úvahy, ktoré mali na zreteli pri rozhodovaní, ako aj individuálne okolnosti preskúmaného prípadu, ktoré boli preukázané dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie.

17. Odvolací súd reagoval na podstatné námietky žalovanej 1/ uvedené v odvolaní, ktoré vyhodnotil ako nedôvodné. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Za procesnú vadu konania uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd

neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Prípustnosť dovolania v danej veci teda z § 420 písm. f/ C. s. p. vyvodit' nemožno.

19. Dovolateľka v dovolaní uplatnila i dovolací dôvod predstavovaný nesprávnym právnym posúdením veci (§ 421 C. s. p.) a v jeho rámci okrem iného namietala, že je tu daný dôvod prípustnosti dovolania (a inak aj jeho dôvodnosti) spočívajúci v tom, že tu ide o prípad potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.) i v otázke prípustnosti predmetnej žaloby o určenie vlastníckeho práva (pozn.: nie celkom správne stotožňujúc uvedené s naliehavým právnym záujmom na požadovanom určení) za situácie, keď spornú nehnuteľnosť mala podľa tvrdení žalobcov 1/ až 3/ nadobudnúť ich právna predchodkyňa.

20. Právna otázka podľa § 421 C. s. p. a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa 432 C. s. p. sú „spojené nádoby“, preto najvyšší súd nemohol posudzovať prípustnosť dovolania striktno len na základe toho, ako dovolateľka túto prípustnosť formálne vymedzila na konkrétnom riadku svojho podania. Je potrebné brať do úvahy aj dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnú otázku podľa § 421 C. s. p. a až následne možno posúdiť, či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a/ až c/ v § 421 ods. 1 C. s. p. Je potrebné pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júna 2020 sp. zn. I. ÚS 336/2019).

21. Otázka prípustnosti/správnosti žaloby o určenie vlastníckeho práva v danej veci má potom nepochybne charakter otázky právnej a význam tu nemá, že parametre jej korektného riešenia sú upravované predpisom procesného práva (nakoľko podľa už relatívne stabilnej judikatúry odvolacieho súdu môžu byť otázkami v zmysle náveta § 421 ods. 1 C. s. p. otázky hmotnoprávne i procesnoprávne). Dovolateľke pritom bolo treba dať za pravdu v tom, čo bolo z pohľadu úspechu jej dovolania to podstatné a síce, že pri riešení dovolaním nastolenej otázky sa odvolací súd nedržal mantinelov (hraníc), ktoré vo vzťahu k jej objektívne uspokojivému zodpovedaniu vo svojej rozhodovacej praxi vytýčil najvyšší súd.

22. Už v uznesení zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 154/2010 publikovanom aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 3/2011 najvyšší súd sformuloval záver, podľa ktorého v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. V citovanom uznesení sa ďalej uvádza, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie, vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrzuje sa rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci.

23. Najvyšší súd v ďalšom svojom uznesení a to z 31. januára 2011 sp. zn. 4 Cdo 267/2009 v závere odôvodnenia konštatoval, že je potrebné, aby žaloba zodpovedala platnej právnej úprave, ktorá vychádza z princípu úradnej ingerencie pri nadobudnutí dedičstva. Táto ingerencia znamená, že dedičstvo po každom poručiteľovi musí byť súdom prejednané a musí byť o ňom rozhodnuté. I keď dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, až po skončení dedičského konania sa stane zrejším, kto v skutočnosti dedičstvo nadobudol. V prípade smrti účastníka domáhajúceho sa určenia svojho vlastníckeho, resp. spoluvlastníckeho práva a pokračovaní v konaní s jeho dedičmi, môže byť predmetom konania len určenie, že zomrelý bol v čase smrti vlastníkom, resp. spoluvlastníkom označenej veci.

24. Je potrebné uviesť, že určovacou žalobou nemožno obchádzať dedičské konanie, preto predmetom určovacej žaloby mohlo byť len určenie, že právna predchodkyňa žalobcov 1/ až 3/ bola ku dňu smrti vlastníčkou/podiellovou spoluvlastníčkou označenej nehnuteľnosti (prípadne ešte, že vec patrí do dedičstva). V sporovom konaní o určenie vlastníckeho práva nemôže súd subsumovať osvedčenie nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcami v nesporovom dedičskom konaní.

25. Za opísanej situácie dôsledkom nech aj nevedomého odklonu odvolacieho súdu (ktorý sa plnene s právnym posúdením súdu prvej inštancie stotožnil) pri riešení dovolaním nastolenej otázky od vyššie uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu, reprezentujúcich vo vzťahu k posudzovanému problému ustálenú judikatúru dovolacieho súdu, bolo treba mať za to, že dovolateľka opodstatnene namietala existenciu ňou uplatneného dovolacieho dôvodu aj dôvodu prípustnosti dovolania, na ktorý sa dovolaním poukazovalo.

26. Dovolací súd preto o prípustnom aj dôvodnom dovolaní žalovanej 1/ rozhodol podľa § 449 ods. 1 C. s. p. spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia. V súlade s úpravou pojatou do odseku 2 rovnakého ustanovenia pritom nepovažoval za potrebné zrušenie tiež odvolacím súdom potvrdeného rozsudku súdu prvej inštancie, keďže tu nebola (ani v čase začatia dovolacieho konania) splnená podmienka nemožnosti dosiahnutia nápravy inak, než zrušením rozhodnutí oboch nižších súdov.

27. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.